

TARİH

KÜRESELLEŞEN DÜNYA

SSCB'de Politika Değişiklikleri

Nedenleri

- Ekonomik büyümenin yavaşlaması,
- 1980'li yılların başından itibaren ekonomik tıkanma,
- Dünyanın en büyük çelik, ham madde, yakıt ve enerji üreticisi olan SSCB'de israf ve yanlış kullanım sonucu bu alanlarda yokluk çekilmesi,

- Dünyanın en büyük tahıl üreticisi olan devletin milyonlarca ton tahılı hayvan yemi olarak ithal etmesi,
- Doktor ve hastane çokluğuna rağmen sağlık alanında yaşanan aksaklıklar,
- Halklarının ideolojik ve manevi değerlerindeki değişimler,
- ABD ile girilen nükleer rekabetin maliyeti.

NOT – I:

Yıldız Savaşları: ABD'nin ortaya attığı projedir.

- Uzaya üsler kurarak, herhangi bir saldırı anında SSCB füzelerini ABD topraklarına ulaşmadan, lazer ışınları ile havada yok etmeyi hedefleyen plandır.
- SSCB'nin silahlanma yarışında bir adım geriye düşmesine neden olmuştur.

NOT – 2:

Dehşet Dengesi: ABD ve SSCB arasındaki rekabetten doğan ve iki ülkenin birbirlerine karşı izledikleri politikalara verilen adlardan birisidir.

- SSCB'nin çöküşü ile denge bozulmuştur.

Glastnost ve Perestroika Politikaları

Perestroika

- Yeniden yapılanma anlamına gelmektedir.
- Gorbaçov tarafından ortaya atılmıştır.
- SSCB'de gerek ekonomik gerek siyasi merkeziyetçiliğin ortadan kaldırılmasına dönük faaliyetleri kapsar.

Amaçları:

- Kamuda verimliliği artırmak,
- Ekonomik ve toplumsal ilerlemeyi sağlamak,
- İdari yapıyı yenilemek.

Glastnost

- Açıklık politikasıdır.
- Perestroika politikasının özel bir bölümünü nitelendirmektedir.

Amaçları

- Parti içi seçimlerde gizli oy sisteminin getirilmesi,
- Parti politikalarını eleştiren yasaların kaldırılması,
- Yönetilenlerin siyasi elitlere dava açabilmelerinin sağlanması,
- Bürokratizmin aşılması ve bürokratik ayrıcalıkların kaldırılması,

- Rüşvetin ve adam kayırmanın önlenmesi,
- Kamu hizmetlerinde parti yandaşı olmayanlara da yer verilmesi,
- Sivil toplum örgütlerinin özgürleştirilmesi,
- Basına sansürün engellenmesi,
- Liberal demokrasiyi tesis edebilmek için gerekli altyapının hazırlanması.

- Gorbaçov 1987 Ocak ayında Glastnost'u ve 1987 Kasım ayında Perestroika'yı açıkladı.
- **NOT:** Gorbaçov döneminde 'Halk Temsilcileri Kongresi' kurulmuştur.
- **NOT:** 1988'de Sosyalist Teşebbüs Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunla işletmelerin yöneticilerine geniş yetkiler verildi.
- **NOT:** SSCB, 1989'da Afganistan'da bulunan askerlerini geri çekmiştir.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Dağılması

- SSCB içinde Letonya, Estonya ve Litvanya gibi cumhuriyetlerde bağımsızlık hareketleri ve milliyetçilik sorunları ortaya çıkmıştır.
- Bu sorunlara çözüm için 1990'da Egemen Devletler Birliği Antlaşması fikri ortaya atıldı.

- 1990'da Boris Yeltsin liderliğinde Rusya Federasyonu bağımsızlığını ilan etti.
- SSCB'de 1991'de Egemen Devletler Birliği Antlaşması'nı 10 cumhuriyet kabul etti.

- Bu anlaşmayla çok önemli bir sorunu çözdüğünü düşünen Gorbaçov, Kırım'daki yazlığına gitti.
- Egemen Devletler Birliği Antlaşması'na karşı olan ordu içinden ve KGB'den bir grup, Gorbaçov'a karşı bir darbe yaptı.
- Tanklar, Rusya Federasyonu Parlamentosu'nu çembere aldı. Yeltsin, darbecilere karşı halkı her yerde gösteri ve grev yapmaya çağırdı.
- Yeltsin'in çağrısı halktan büyük destek gördü ve darbeciler dağılmak zorunda kaldı. Yeltsin, halkın gözünde bir kahramana dönüştü.
- Karışıklıktan yararlanan SSCB'ye bağlı cumhuriyetlerin büyük çoğunluğu bağımsızlığını ilan etti.

- 19 Ağustos 1991'de Kremlin Sarayı'na Rusya Federasyon bayrağı çekilerek SSCB'ye son verildi. Gorbaçov'un yerine Boris Yeltsin geçti.
- SSCB'nin dağılmasıyla;
Gürcistan, Moldova, Tacikistan, Estonya, Azerbaycan, Ermenistan, Letonya, Kırgızistan, Türkmenistan, Ukrayna, Özbekistan, Kazakistan, Beyaz Rusya, Litvanya ve Rusya Federasyonu kuruldu.

Devletin adı	Bağımsızlık tarihi
Gürcistan	28.04.1991
Estonya	20.08.1991
Letonya	21.08.1991
Ukrayna	24.08.1991
Beyaz Rusya	25.08.1991
Moldova	27.08.1991
Azerbaycan	30.08.1991

Kırgızistan	31.08.1991
Özbekistan	31.08.1991
Litvanya	06.09.1991
Tacikistan	09.09.1991
Ermenistan	21.09.1991
Türkmenistan	27.10.1991
Kazakistan	16.12.1991
Rusya Federasyonu	26.12.1991

Devletlere ait çeşitli veriler	Azerbaycan	Ermenistan	Gürcistan	Kazakistan
Resmi adı	Azerbaycan Cumhuriyeti	Ermenistan Cumhuriyeti	Gürcistan Cumhuriyeti	Kazakistan Cumhuriyeti
Devlet Başkanı	İlham Aliyev	Serj Sarkisyan	Mihail Saakaşvili	Nursultan Nazarbayev
Başkenti	Bakü	Erivan	Tiflis	Astana
Yeraltı Kaynakları	Petrol, doğal gaz ve demir	Bakır	Manganez ve perlit	Petrol, uranyum, demir, altın, kurşun, krom, çinko, mangan, doğal gaz, alüminyum

Devletlere ait çeşitli veriler	Kırgızistan	Özbekistan	Tacikistan	Türkmenistan
Resmi adı	Kırgızistan Cumhuriyeti	Özbekistan Cumhuriyeti	Tacikistan Cumhuriyeti	Türkmenistan Cumhuriyeti
Devlet Başkanı	Kumanbek Bakiyev	İslam Abdulganievich Kerimov	İmam Ali Rahmanov	Kurbankulu Berdimuhammedov
Başkenti	Bişkek	Taşkent	Duşambe	Aşkabat
Yeraltı Kaynakları	Altın, cıva uranyum	Altın, doğalgaz, alüminyum, tungsten, kömür, mermer	Alüminyum	Doğal gaz, sodyum sülfat, sülfür, kurşun, galyum, iyot ve petrol

SSCB'nin Dağılmasının Doğu Avrupa'ya Etkileri

- Gorbaçov'un 'Her ulus kendi kaderini tayin etme hakkına sahiptir.' sözü kısa sürede Doğu Avrupa'da etkisini gösterdi.
- Çekoslovakya, Polonya ve Macaristan başta olmak üzere tüm uydu ülkelerde aydınlar ve milliyetçiler harekete geçtiler.

- İnsan hak ve hürriyetlerini kazanmak için başlayan bu hareketler zamanla bağımsızlık mücadelesine dönüştü.
- Bu mücadeleler doğrudan Moskova yerine kendi ülkelerindeki sosyalist yönetimlerin tasfiyesi şeklinde görüldü.
- Çekoslovakya, hiçbir çatışma yaşamadan Slovakya ve Çek Cumhuriyeti olarak ikiye ayrıldı.

SSCB'nin Dağılmasıyla Oluşan Dünya Güçler Dengesi

- 1991'de Doğu Bloğu çöktü, ABD tek süper güç olarak ortaya çıktı.
- Rusya Federasyonu önderliğinde **Bağımsız Devletler Topluluğu** kuruldu, ancak SSCB gücüne ulaşamadı.

- ABD;
 - 2001'de ülkesindeki terör faaliyetlerinden sorumlu tuttuğu **Afganistan**'ı işgal etti.
 - Bu müdahale ile Orta Asya'da kontrolü güçlendi.
 - 2003'te nükleer silahlanmayı önlemek iddiası ile **Irak**'a saldırdı. Bu müdahale ile Basra Körfezi bölgesinde güçlendi.

- AB, ABD'ye karşı bir dengeleyici güç olmak istemişse de bunu başaramamıştır. (İngiltere, ABD yanında yer almıştır.)
- 1996'da **Şanghay Beşlisi** (Çin, Rusya Federasyonu, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan) adı ile yeni bir iş birliği yapılanması kuruldu. 2001'de Özbekistan'ın katılımıyla **Şanghay İş Birliği Örgütü** adını aldı.

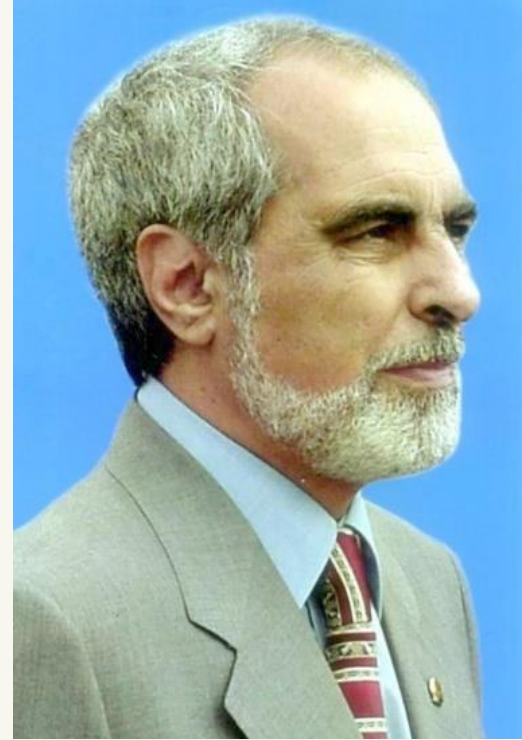
Türk Cumhuriyetleri

Azerbaycan

- 1918'de **Mehmet Emin Resulzade** önderliğinde bağımsız olan ülke, aynı yıl SSCB'ye katıldı.

- Gorbaçov döneminde **Ebulfez Elçibey**, 'Halk Cephesi' adıyla bir teşkilat kurdu.
- 1991'de yeniden bağımsız olan Azerbaycan'ı ilk tanıyan ülke Türkiye'dir. 1991 ve 1992'deki devlet başkanı Elçibey'dir.

- 1993’de devlet başkanı; **Haydar Aliyev**
- “Biz bir millet, iki devletiz.”

- 2003'de devlet başkanı; **İlham Aliyev**

- Petrol, doğal gaz, demir Azerbaycan ekonomisinde önemli yer tutar.
- Ülkede maden, petrokimya sanayi gelişmiştir.
- Okur – yazar oranı; %98’dir.

Bakü – Tiflis – Ceyhan Boru Hattı

- Bakü'den başlayan hat, Ermenistan'a uğramadan Ceyhan'a inmektedir.
- Rusya bu hatta karşı çıkmaktadır.

Dağlık Karabağ Sorunu

- Azerbaycan toprakları içinde yer alır.
- 19. yy'dan sonra Ermeniler bölgeye yerleştirildi.
- 1923'te bölge, SSCB tarafından özerk bölge ilan edildi.

- SSCB döneminde bölgede Ermeniler çoğunluk haline geldiler.
- 1985'te Ermenistan, Karabağ'ı kendine bağlamak istedi ve Halk Cephesi önderliğinde Azeri tepkisi başladı.
- 1988'de Karabağ Parlamentosu, Ermenistan'a katılma kararı aldı. 1990'da bölge, Ermenistan'ın işgaline girdi. (Hocalı Katliamı)
- BM, Ermenistan'ın bölgeden çekilmesini istemiş; ancak askerler bölgeden çekilmemiştir.

Kazakistan

- Lideri Nursultan Nazarbayev'dir.
- Krom % 26, altın % 20, uranyum % 17
- 2006'dan beri BDT Devlet Başkanları Konseyi Başkanlığı'nı üstlenmiştir.

- Avrasya Ekonomik Topluluğu, ŞİÖ, BM, İKÖ, AGİT gibi örgütlerde aktif rol oynamaktadır.
- Avrupa Birliği benzeri Orta Asya Birliği fikrini ortaya atmıştır.
- Semey nükleer deneme alanını kapatarak dünya tarihinde ilk defa gönüllü olarak kendi nükleer silah deposundan vazgeçen ülke olmuştur.

Kırgızistan

- Aksar Akayev
- BDT, BM ve AGİT'e üyedir.
- Cengiz Aytmatov
- Manas Destanı

Özbekistan

- İslam Kerimov
- Bağımsızlık sürecinde Ahıska Türkleri ile mücadele etmişlerdir.

Türkmenistan

- Saparmurad Niyazov
- Ekonominin temeli; doğal gaz ve petroldür. (En büyük doğal gaz rezervi)

BDT

- 21 Aralık 1991'de 11 cumhuriyetin katılımıyla kurulmuştur.
- Almatı Zirvesi
- Kuruluş aşamasında Baltık Devletleri ve Gürcistan katılmamıştır.
- Gürcistan, topluluğa 1993 yılında katılmış; 2008'de ayrılmıştır.
- Türkmenistan 2005'te üyelikten ayrılmıştır.

TİKA

- Türk İş Birliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- Kuruluş: 24 Ocak 1992
- Amaç: Başta Türk dilinin konuşulduğu yerler ve Türkiye'ye komşu ülkeler olmak üzere; geliştirmekte olan ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak, bu ülkeler arasında kültür ve eğitim alanlarında iş birliğini geliştirmek.

AET'den AB'ye

- AET ülkelerinin daha fazla alanda işbirliği yapması için AB kurulmuştur.
- 7 Şubat 1992'de imzalanan ve 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile AET, Avrupa Birliği adını almıştır.

Maastricht Kriterleri

- EPB aşamaları ve bu aşamalarda izlenecek ekonomik politikaları içerir.

Kopenhag Kriterleri

- AB'nin genişlemesinin Doğu Avrupa devletlerini kapsayacağını kabul edilmesi üzerine yayınlanmıştır.
- Aday ülkelerin demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve işleyen bir piyasa ekonomisi alanlarında belirli bir düzeye gelmeleri öngörülmüştür.

NATO'nun Avrupa'da Genişlemesi

- Doğu Bloğu'nun yıkılmasından sonra NATO, genişleme sürecini bu ülkeler yönünde sürdürmüştür.
- Barış İçin Ortaklık Programı ile bu ülkelerin NATO'ya üye olmaları imkanı sağlanmıştır.

Türkiye ve AB

- 1959 ilk başvuru
- Ankara Antlaşması (1963)
- Katma Protokol (1973): Uygulanamadı. Nedeni: Türkiye'nin içe dönük 'İthalat İkamesi'ne dayalı politikaları
- 1996'da Gümrük Birliği'ne giriş
- 1999 Helsinki: Aday ülke olarak kabul edilmiş
- Tarama sürecine dahil edilmedi.

Yeni Oluşum Sürecinde Balkanlar

- Ustaşa – Hırvatların ayrılıkçı örgütü
- Çetnik – Sırların aşırı milliyetçi örgütü
- Tito'nun ölümünden sonra altı federe cumhuriyetin cumhurbaşkanlarının devleti dönüşümlü olarak yönetmesi, Yugoslavya'daki istikrarı bir süre korudu.
- 80'lerin başındaki ekonomik buhran, bu cumhuriyetler arasında ekonomik farklılıklar yarattı. Bunun sonucunda da aşırı milliyetçiler harekete geçtiler.

- 1 Mart 1991'de Sırp – Hırvat çatışmaları başladı.
- 25 Haziran 1991'de Slovenya ve Hırvatistan, federasyondan ayrıldıklarını açıkladılar. Böylece Yugoslavya'da iç savaş başladı.
- Aynı yıl Makedonya ve Bosna-Hersek de bağımsızlıklarını ilan etti.

- Avrupa Topluluğu başlangıçta Bosna Hersek'i tanımayıp, ona uygulanan silah ambargosunu destekledi. Ancak kısa süre sonra Bosna'nın bağımsızlığını tanıdı.
- Bu durumu kabul etmeyen Sırbistan, Bosna'ya savaş açtı.
- Sırpların baskısından kaçan 500.000 kişi Batı Avrupa ülkelerine sığınmaya çalıştı.
- Birçok Avrupa ülkesi mültecileri kabul etmedi.

- Saraybosna, Gorajde, Serebrenika, Tuzla, Zepa ve Bihaç, BM Güvenlik Konseyi tarafından güvenli bölge ilan edildi.
- 1994'te Saraybosna'daki Pazaryeri Patlaması NATO'nun tepkisine yol açtı.
- Mart 1994'te Washington'da düzenlenen bir törenle Bosna topraklarında Boşnak Hırvat Federasyonu'nun kurulması kararlaştırıldı.

- Temmuz 1995'te Ratko Miladić komutasındaki Sırp güçleri, Srebrenika'da büyük bir katliam düzenledi.
- Bu katliam dünyayı ayağı kaldırdı ve NATO harekete geçti.
- Dayton Antlaşması ile Bosna Savaşı sona erdi. (Aliya İzzetbagović, Slobodan Milošević, Franyo Tuçman)

Arnavutluk'ta Demokratikleşme

- 1961 yılında SSCB'den uzaklaştı. Çin'le yakınlaştı.
- 1976'da Çin Cumhuriyeti'nde başlayan reformlar iki ülke ilişkilerini olumsuz etkiledi.
- 1985'te Enver Hoca'nın ölümünden sonra devlet başkanlığına Ramiz Alia geldi.
- Bundan sonra Arnavutluk dışı açık bir politika izledi. Çok partili hayata geçildi.
- '92 seçimlerini Demokrat Parti kazandı.

Körfez Savaşları

I. Körfez Savaşı

- Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle başlar.
- Kuveyt'i işgal nedenleri;
 - Irak'ın Kuveyt'i tarihsel anlamda kendine bağlı görmesi,
 - İran-Irak Savaşı'nın Irak ekonomisine büyük zarar vermesi,
 - Irak'ın kredi arayışlarının sonuçsuz kalması,
 - Kuveyt'in günlük limitten fazla petrol çıkarması.

- 2 Ağustos 1990 günü Irak, Kuveyt'e girdi.
- Bunun üzerine BM Güvenlik Konseyi, Irak'ın bölgeden çekilmesini istedi.
- Irak'ın bu isteği reddetmesi üzerine koalisyon güçleri hava saldırılarına başladı. (17 Ocak)
- 24 Şubat'ta kara harekatı başladı.
- 28 Şubat'ta Irak, ateşkes istedi.

- BM'nin aldığı kararla Irak, 36. paralelin kuzeyi ile 32. paralelin güneyine asker geçirmeme yükümlülüğünü kabul etti.

NOT: Irak'ın yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetlemek için merkezi İncirlik olan Çevik Güç kuruldu.

II. Körfez Savaşı

- Nedeni;
 - Irak'ın nükleer denetimlerle ilgili sorunlar çıkarması.
- Gelişme;
 - Dünya kamuoyunun karşı çıkmasına rağmen Amerika ve İngiltere, Irak'a saldırdı. (20 Mart 2003)
 - 10 Nisan'da Amerikan kuvvetleri Bağdat'a girdi.
 - Saddam Hüseyin 2006'da idam edildi.
 - 2005'te yapılan seçimlerde Talabani, cumhurbaşkanı seçildi.

Filistin Sorunu

- Filistinliler 1962'de bağımsızlık amacı ile silahlı mücadeleye giriştiler.
- 1964'te Filistinli örgütler Yaser Arafat önderliğinde FKÖ çatısı altında birleştiler.
- 1974'te BM, FKÖ'yü 4.5 milyon Filistinlinin tek temsilcisi olarak tanıdı.
- 1982'te İsrail'in Lübnan'ı işgal etmesi sonucu, FKÖ Beyrut'tan Tunus'a taşındı. Bu durum, İsrail'e karşı mukavemetin azalmasına yol açtı.

- 1987'de İntifada başladı.
- 1988'te bağımsız Filistin Devleti ilan edildi.
- 1991 Madrid Konferansı'nda İsrail ile Filistin ilk kez yüz yüze görüştü.
- 1993 Oslo görüşmelerinde iki taraf birbirini resmen tanıdı.
- 2002'de İsrail, Arafat'ı Ramallah'taki teşkilat merkezinde kuşatma altında tuttu.

- İsrail, 2004'te Gazze Şeridi'ndeki Yahudi yerleşmelerinin boşaltılacağını açıkladı; ancak aynı dönemde refah operasyonu adı verilen saldırıları başlattı.
- Arafat'tan sonra göreve gelen Mahmut Abbas, İsrail ile ateşkes imzaladı.
- 2007'de Anna Polis Toplantısı'ndan sonuç alınamadı.

Afganistan

- Sovyet işgalinden sonra Afgan Hükümeti ile mücahitler arasında çatışmalar başladı.
- Bu savaştan mücahitler galip çıktı.
- Daha sonra mücahitler arasında yaşanan çatışmalarda Taliban üstünlük sağladı.
- Taliban'a karşı 'Kuzey İttifakı' kuruldu.
- ABD 11 Eylül saldırılarından sorumlu tuttuğu terör örgütü liderinin bu ülkede bulunduğunu öne sürerek Afganistan'a saldırdı.

- Taliban, yönetimden uzaklaştırıldı.
- Yeni hükümetin güvenliği sağlamasına destek olarak; Uluslararası Güvenlik Destek Gücü (ISAF) kuruldu.
- Türkiye, 2002'de ISAF'ta komutayı aldı.

Ortadoğu'da Su Sorunu

- Nil Nehri: Mısır-Sudan-Etiyopya
- Şeria Nehri: Ürdün-Suriye-İsrail
- Asi Nehri: Lübnan-Suriye-Türkiye
- GAP: Suriye ve Irak tepki gösterdi.

Dünyadaki Gelişmeler

- NanoTeknoloji
- 1954'te ilk başarılı böbrek nakli gerçekleştirildikten sonra, organ ve doku nakli ile ilgili çalışmalar 1980 sonrasında daha da hız kazanmıştır.
- 1996 Dolly
- 2007 Oyalı
- İnternet kullanımı hızla arttı.
- Elektronik sinema önem kazandı.

- Uzay araştırmaları, uzayda insanların yaşayacağı gezegenler olup olmadığını keşfetme amacına yönelmiştir.
- 1986'daki Çernobil kazası,  evre sorunlarına duyarlılığı arttırmıştır.
- Yeřil mimarlık anlayışı ortaya  ıktı.

Türk Dış Politikası

- Rusya Federasyonu: Türkiye'nin Orta Asya ile yakından ilgilenmesi, Rusya'nın bölgedeki etkinliğini azaltmıştır.
- Batılı devletler, Rusya'nın Hazar petrolleri ve Orta Asya'nın zengin kaynakları üzerindeki etkisini azaltmak için Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye üzerinden bir enerji koridoru oluşturma politikası izlemişlerdir. Bu durum Türkiye'nin bölgedeki önemini artırmıştır.

- 2000'li yıllara girerken Türk-Rus ilişkileri hızla gelişmeye başlamıştır.
- Mavi Akım Projesi

Kafkasya

- BTC: Bakü – Tiflis – Ceyhan Boru Hattı
- Güney Kafkasya Boru Hattı: Azerbaycan doğal gazının Şah Deniz Projesi ile Gürcistan ve Türkiye üzerinden dünyaya pazarlanması.
- Trans – Hazar Boru Hattı: Türkmenistan petrolünün Türkiye üzerinden Avrupa'ya pazarlanması.

Balkanlar

- Türkiye, Bosna – Hersek, Makedonya, Arnavutluk ve Kosova'daki etnik temelli sorunlarla yakından ilgilenmiştir. NATO'nun Kosova Harekatı'nda aktif rol oynamıştır.
- Bulgaristan'la asimilasyon politikaları nedeniyle ilişkiler gerilmiştir.
- 1996'da Kardak Kayalıkları yüzünden Türkiye ile Yunanistan, savaşın eşiğine gelmişlerdir.

- Yunanistan'la bir diğer sorun Kıbrıs sorunudur.
- Kıbrıs sorunu ile ilgili hazırlanan Annan Planı'nı Rum tarafı kabul etmemiştir.

Kızılay'ın Yurt Dışı Yardım Faaliyetleri

- 2005: Endonezya, Tayland, Sri Lanka: Tsunami
- 2005: Pakistan: Deprem
- 2006: Lübnan: İsrail'in askeri operasyonları

- 2006: Sudan: Ağır koşullar – Sağlık
- 2007: Irak: Patlama
- 2008: Gürcistan: Savaş
- 2008: Filistin: İsrail'in askeri operasyonları

Türk Ordusu ve Dünya Barışı

Somali

Bosna-Hersek

Arnavutluk

Kosova

Afganistan

Lübnan

'80 Sonrası Türkiye

Siyasi Gelişmeler:

- 1983 seçimleri: ANAP
- 1987 Referandumu'nda siyasi yasaklar kaldırıldı.
- '91 seçimlerinde DYP-SHP Koalisyon Hükümeti, 1995-2001 yılları arasında Necmettin Erbakan, Mesut Yılmaz, Bülent Ecevit başkanlığındaki koalisyon hükümetleri
- 2002 'den itibaren AKP

Kültürel Gelişmeler ve Sosyal Hayat

- Köyden kente göç – gecekondulaşma – arabesk
- Sertap Erener (2003 Eurovision Şarkı Yarışması)
- Nuri Bilge Ceylan – Üç Maymun (Cannes Film Festivali)

- Orhan Pamuk - Nobel Edebiyat Ödülü
- Haydi Kızlar Okula - Ana Kız Okuldayız
- ODTÜ – İlk internet bağlantısı
- Naim Süleymanoğlu
- Mehmet Akif Pirim

Küresel Sorunlar

1. Küresel Isınma – Kyoto Protokolü
2. Çevre Kirliliği
3. Nüfus artışı ve işsizlik
4. Yetersiz beslenme ve açlık

5. Uluslararası Terör

6. Salgın Hastalıklar

- a) AİDS
- b) Kırım Kongo Kanamalı Ateşi
- c) SARS (Akut Solunum Yolu Yetmezliği Sendromu)
- d) Hepatit
- e) Sıtma
- f) A/H1N1 Virüsü (Domuz Gribi)